

LV/HPär

20.8.2021

Lääkäriliiton aluevaalitavoitteet 2022

Hallinnon integraation mahdollisuudet tulee hyödyntää

Sote-uudistuksen punainen lanka on perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon järjestämisvastuun integraatio. Tämä toteutuu kaikkialla muualla paitsi Uudenmaan alueella. Järjestämistason integraation hyödyt tulee maksimaalisesti hyödyntää palvelutuotannon järjestämisessä. Hyvinvointialueen keskeinen päämäärä tulee olla alueen palveluiden ja hoitoketjujen kokoaminen yhteen saumattomaksi kokonaisuudeksi, jossa potilas saa oikeanlaiset palvelut, oikeaan aikaan ja oikealla terveydenhuollon tasolla.

Uudet nykyistä vahvemmat ja laaja-alaisemmat järjestäjät antavat nykyistä paremmat mahdollisuudet kustannusvaikuttavuuden mittaamisen ja hyödyntämisen päätöksenteossa. Kun koko hoitoketju on yhden tason vastuulla, voidaan kustannusvaikuttavuuttakin tarkastella hoitoketjun kokonaisuuden näkökulmasta. Integraation syventämiseen tulee pyrkiä Uudellamaallakin, vaikkakin tuleva järjestämisvastuun rakenne tätä ei juuri tuekaan.

Henkilöstö otettava mukaan muutosten toteuttamiseen

Sote-uudistuksen onnistumisen kannalta on välttämätöntä ottaa henkilöstö aidosti mukaan uudistuksen toteutukseen. Työntekijät ovat oman ammattialansa asiantuntijoita, mutta myös aivan keskeisessä asemassa järjestelmän ja palveluiden uudistamisen käytännön toteuttajina.

Hyvinvointialueet joutuvat jatkossakin kilpailemaan osaavasta henkilöstöstä, joten niiden tulee huolehtia kilpailukyvyystään henkilöstönkin osalta. Tämä tarkoittaa huomion kiinnittämistä työolosuhteisiin ja työssä jaksamiseen, sekä panostamista henkilöstön riittävyteen. Tavoitteena tulee olla motivoitunut ja pitkäaikaisiin palvelussuhteisiin sitoutuvat henkilöstö.

Perusterveydenhuollon resursseja vahvistettava nykyisestä

Sote-uudistuksen tärkein tavoite on perusterveydenhuollon nostaminen takaisin niin vahvaan asemaan, että siitä muodostuu hyvin toimiva palvelukokonaisuus koko väestölle. Terveyskeskusten palvelut ovat viimeisen parin vuosikymmenen aikana vakavasti rapautuneet. Esimerkiksi terveyskeskusten lääkärikäyntien vuosittainen määrä on laskenut 10,4 miljoonasta käynnistä 5,9 miljoonaan käyntiin vuosina 2000–2019. Tämä ei ole selitettävissä väestön palvelutarpeen vähentymisellä, vaan palveluiden heikentymisellä.

Perusterveydenhuollon heikon aseman korjaamiseksi tarvitaan rakenteellisten uudistusten lisäksi resurssien vahvistamista. Palveluiden uudistamisen painopisteenä tulee olla kansanterveystyö, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä sairauksien ennaltaehkäisy. Mielenterveyden- ja päihdeongelmien hoitoon tarvitaan lisäpanostuksia. Perusterveydenhuollon osaamista tulee vahvistaa lisäämällä yleislääketieteen erikoislääkäreitä. Tavoitteena tulee olla pitkät potilas-lääkärisuhteet ja hoidon jatkuvuuden turvaaminen vähintäänkin pitkäaikaissairaille potilaille.

Yleislääkärille päästävä viikossa

Pitkät jonot terveyskeskuslääkärin vastaanotolle johtuvat osaltaan siitä, että hoitotakuu ei aseta kattoa odotusajoille. Hyvinvointialueiden tulee asettaa tuottajilleen velvoite järjestää listautuneille potilailleen pääsy yleislääkärin vastaanotolle viikossa.

Lähipalvelut turvattava myös harvaanasutuilla alueilla

Hyvinvointialueiden tulee määrittää lähipalveluiden sisältö ja palveluiden saavutettavuuskriteerit. Keskeinen osa lähipalveluita ovat sote-keskusten tuottamat palvelut. Lähipalveluksi on määritettävä sellainen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelu, jota useat asukkaat tarvitsevat toistuvasti. Lähipalveluiden tulee sijaita kohtuullisen matkan päässä, tai ne tulee viedä palveluntarvitsijalle kotiin virtuaalisesti tai fyysisesti.

Yleislääkärin vastaanottokäyntien asiakasmaksuista luovuttava

Tarpeettomat esteet perusterveydenhuollon palveluiden käytöltä tulee poistaa. Yksi tällainen este erityisesti pienituloisille ovat asiakasmaksut. Terveystieteiden rahoituksen tulee nojata julkiseen rahoitukseen, ei asiakasmaksuihin. Nykyiselläänkin asiakasmaksut eivät ole merkittävä palveluiden rahoituskanava. Päinvastoin terveydenhuollon resursseja menee tarpeettomasti niiden keräämiseen. Asiakasmaksut eivät ole myöskään oikea tapa ohjata palveluiden käyttöä, koska vaikutus riippuu potilaan tulotasosta. Hyvinvointialueiden tuleekin luopua yleislääkärin vastaanottokäyntien asiakasmaksuista, kuten Helsinki on jo tehnyt.

Hyvinvointialueen järjestettävä palvelut myös paperittomille

Lääkärin etiikan mukaan potilaita tulisi hoitaa riippumatta heidän yhteiskunnallisesta asemastaan. Tämä periaate ei täysin toteudu Suomessa. Poikkeuksen tekevät ns. paperittomat henkilöt, jotka voivat asua Suomessa pitkiäkin aikoja. Paperittomat ovat oikeutettuja vain päivystyspalveluihin ja heiltä evättään välttämättömiäkin palveluita, jopa lapsilta ja odottavilta äideiltä. Tämä siitä huolimatta, että paperittomat ovat erittäin haavoittuvassa asemassa oleva väestönosa. Useat kaupungit (mm. Helsinki, Espoo, Vantaa, Tampere ja Turku) ovatkin päättäneet järjestää päivystyspalveluita laajempia palveluita paperittomille.

Yksittäisen hoitavan lääkärin toiminnan kannalta on kestävämpää, että lääkärin ammattietiikka ja terveydenhuoltojärjestelmän toimintaperiaatteet ovat keskenään ristiriidassa. Hyvinvointialueiden tulee perustuslain mukaisesti sitoutua tarjoamaan riittävät palvelut jokaiselle, yhteiskunnallisesta asemasta riippumatta. Paperittomille on taattava vastaavat palvelut kuin turvapaikanhakijoille.

Riittävät saattohoidon palvelut taattava kaikilla hyvinvointialueilla

Suomessa on kiinnitetty paljon huomiota saattohoidon saatavuuden ongelmiin. Saattohoidon tavoitteena on hoitaa elämän loppuvaiheessa olevaa parantumattomasti sairasta potilasta niin, että hänen jäljellä olevan elämänsä laatu on mahdollisimman hyvää, ilman kipuja ja muita haittaavia oireita. Julkisen palvelujärjestelmämme ei kuitenkaan tarjoa näitä palveluita riittävästi, eikä nykyinen hoitotakuumääräys tue saattohoidon saatavuutta. Saattohoidon palveluiden laadussa ja saatavuudessa on lisäksi huomattavia alueellisia eroja.

STM teki vuonna 2017 saattohoidon järjestämistä koskevan suosituksen. Hyvinvointialueiden tulee sitoutua järjestämään saattohoitopalvelut vähintään suosituksen tasoisesti.